

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 13 april 1894, kl. 5 e. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 2, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om meddelande af bestämmelser i syfte af ett mera planmessigt samarbete mellan rikets folkskolor och allmänna läroverk.

I en inom Andra Kammarerna väckt motion (n:o 87) har herr *T. Zetterstrand* hemställt, att Riksdagen ville till Kongl. Maj:t ingå med anhållan, det han måtte för undervisningen vid rikets folkskolor och elementarläroverk (såväl för manlig som för qvinlig ungdom) meddela sådana förändrade bestämmelser, att elementarläroverkens inträdesfordringar komme i fullkomlig öfverensstämmelse med någon af folkskolans kurser, samt att jemväl i öfrigt, i den mån sådant låte sig göra, ett mera planmessigt samarbete emellan ifrågavarande läroanstalter åvägabragtes.

I sin motivering för denna hemställan framhåller motionären, att folkskolan i vårt land, under det halfva århundrade den nu varit lagstadgad, gått oafbrutet framåt såväl i inre som yttre afseende. Beskaffenheten af undervisningen hade blifvit allt bättre. Samtidigt härmed hade en mängd inrotade fördomar mer och mer försvunnit, allmän-

hetens förtroende hade varit i ständigt stigande, och till följd häraf hade icke allenast det absoluta antalet, utan äfven procenttalet skolpligtiga barn, som begagnade sig af folkskolan, steg för steg ökats. Hon hade sålunda allt mer närmat sig att blifva hvad hon enligt motionärens åsigt borde och skulle vara: en bottenskola för all uppväxande ungdom inom landet, utgörande grunden för allmänna läroverket och tillsammans med detta bildande ett organiskt helt.

Denna sin höga framtidsuppgift — fortsätter motionären — hade folkskolan emellertid, på grund af åtskilliga missförhållanden, ännu ej lyckats fylla. Ett af nämnda missförhållanden funne han i den brist på öfverensstämmelse mellan folkskolan å ena sidan och allmänna läroverket å den andra, som visade sig dels deri, att fordringarna för inträde i det senares lägsta klass icke vore afpassade efter någon kurs i den förra, dels deri, att med afseende å läroböcker och undervisningsmetoder större skiljaktighet vore rådande mellan de olika skolarterna än önskligt vore. Långt ifrån att utgöra ett organiskt helt vore de i båda dessa afseenden inrättade utan hänsyn till hvarandra. Häri kunde, efter motionärens mening, rättelse vinnas genom af Kongl. Maj:t meddelade förändrade bestämmelser, och det vore om sådana bestämmelsers utfärdande, som Riksdagen enligt hans förslag skulle genom skrifvelse anhålla.

Denna motion remitterades af Andra Kammaran till dess första tillfälliga utskott, som i utlåtande n:o 2 (i samlingen n:o 9) anförde:

»Motionens hufvudsyfte är, såsom i densamma med all önskvärd tydlighet framhålles, att i någon mån undanrödja hindren för folkskolans fortskridande mot det af motionären angifna framtidsmålet: att blifva en för alla samhällsklassers barn gemensam bottenskola. Den hvilat sålunda på samma grundtanke, som gjort sig gällande så länge folkskolor funnits till, ja, från samma stund, som planen till sådana först framkastades, nemligen att folkskolan och de högre läroanstalterna borde tillsammans utgöra ett organiskt helt, så att de senare toge vid, der den förra slutade. Folkskolans uppgift skulle enligt denna åskådning blifva att under barndomsåldern lägga den bildningsgrund, som borde och kunde vara gemensam för alla, och de högre läroanstalterna skulle få sig förelagdt att derefter, såsom öfverbyggnader på folkskolan, föra lärjungarne vidare i de olika riktningar, som hvars och ens anlag och lefnadsbana anvisade. Motionen innebär, hvad dess allmänna syfte

angår, en anslutning till de sträfvanden, som sedan tre århundraden tillbaka hyllats af en mängd framstående skolmän, som flerstädes redan blifvit förverkligade, och som i vårt land omfattats med starka sympatier, särskildt inom Riksdagens Andra Kammare.

Det medel, hvarigenom man hos oss sökt närma sig det af motionären utpekade målet, har hufvudsakligen varit en ändring af bestämmelserna för inträde i allmänna läroverkets lägsta klass: dels och framför allt, höjande af *inträdesåldern*, dels, och i samband härmed, skärpande af de för inträde fastställda *kunskapsfordringarna*. Allt sedan begynnelsen af 1860-talet hafva riksdagsmotioner i denna riktning framkommit, och Andra Kammarerna har upprepade gånger uttalat sig för inträdesålderns omedelbara höjande till fyllda 10 eller till och med till fyllda 11 år samt för en mot den högre åldern svarande stegring af kunskapsfordringarna. Senast gjordes ett sådant uttalande vid lagtima riksdagen 1892.

Nämnda af Andra Kammarerna förordade hufvudmedel för åstadkommande af ett närmare samband mellan folkskolan och allmänna läroverket beröres emellertid ej i nu föreliggande motion. Denna påyrkar visserligen äfven ändringar i inträdesfordringarna för allmänna läroverkets lägsta klass, men endast sådana, som kunna bringa dessa fordringar till fullkomlig öfverensstämmelse med »någon af folkskolans kurser». Den omfattar alltså endast kunskapsfordringarna för inträde, icke den härför fastställda minimiåldern.

Frågan blir då, hvad som för motionärens syfte skulle vara vunnet, i fall man, med bibehållande af nu gällande minimiålder, vidtog en jemkning af läroverkets inträdesfordringar till full öfverensstämmelse med någon af folkskolans kurser.

Såsom af hela sammanhanget följer, måste med detta senare uttryck närmast afses den kurs, som i regeln blifvit genomgången just vid den ålder, då gossen kan blifva intagen i allmänna läroverkets lägsta klass. Han har då åtnjutit undervisning först i småskolans tvenne årsklasser samt derpå i den egentliga folkskolans första årsklass. Följande sammanställning visar å ena sidan hvad han då enligt gällande normalplan för fast folkskola litt. A bör hafva inhemtat, å andra sidan hvad han enligt läroverkstadgans § 24 skall hafva inhemtat för att kunna intagas i allmänna läroverkets första klass.

För inträde i folkskolans andra årsklass (fast folkskola litt. A):

Biblisk historia. I småskolan: berättelser ur gamla och nya testamentet, tvenne gånger genomgångna, under andra året efter lärobok. — I folkskolan: berättelser ur gamla testamentet till konungatiden, afseende en fullständigare och mera sammanhängande kunskap. — I samband härmed motsvarande delar af de bibliska ländernas geografi.

Katekes. I småskolan: textorden i Luthers lilla katekes, inlärdas i sammanhang med de bibliska berättelser, till hvilka de lämpligast kunna anslutas. — I folkskolan: inledningen och första hufvudstycket till lagens slutord, så behandlade, att lilla katekesen och den antagna katekesutvecklingen inläras i samband med hvarandra.

Psalmer. I småskolan: valda psalmverser till ett antal af 10 till 20. — I folkskolan: valda psalmverser till ett antal af ytterligare 10 till 15.

Bibelläsning. Någon af nya testamentets historiska böcker, genomgången i sammanhängande följd.

Innanläsning. I småskolan: ren och säker läsning af lättare stycken. Någon öfning att redogöra för innehållet af det lästa. — I folkskolan: fortsatt välläsning samt öfning att uppfatta och muntligen redogöra för det lästa.

Rättskrifning. I småskolan: öfning i rättskrifning af lättare ord och meningar. — I folkskolan: rättskrifningsöfningar för inlärande af ljudtecken och skiljetecken; afskrifning, skrifning efter diktamen och skrifning ur minnet samt andra öfningar, som kunna förbereda uppsatskrifningen.

Välskrifning. I småskolan: öfning i välskrifning, storstil och mellanstil. — I folkskolan: fortsatt öfning af mellanstil.

Räkning. I småskolan: skriftlig räkning, sammanläggning och frändragning inom talområdet 1—100 äfvensom mångfaldigande och delning med ensiffriga faktorer; hufvudräkning, de fyra räknesätten inom talområdet 1—30. Öfning att skriva siffror väl. — I folkskolan: de fyra räknesätten i hela tal med öfnings- och tillämpningsexempel, som omfatta högst fyrsiffriga tal, dock endast en- eller tvåsiffriga multiplikatorer och divisorer, och äro inskränkta till uppgifter, för hvilkas lösning endast ett räknesätt erfordras. Sorterna delvis inlärdas.

Geografi. I småskolan: åskådningsöfningar anknyttande sig till hemtrakten, hvarvid de allmännaste geografiska föremålen, såsom höjd, slätt, sjö, flod, ö, sund m. fl. framställas för barnens iakttagelse och visas på kartan. — I folkskolan: en något utförligare framställning af det egna landskapet; en allmän öfversigt af skandinaviska

För inträde i allmänna läroverkets första klass:

Biblisk historia. Kännedom om bibliska historien efter en kortare lärobok.

Katekes. Insigt i kristendomens hufvudläror enligt Luthers lilla katekes.

Innanläsning. Att kunna säkert och väl läsa innan till svenska språket samt med egna ord redogöra för innehållet af en uppläst enkel berättelse.

Rättskrifning. — Någon färdighet i rättskrifning.

Välskrifning. En redig och jemu handstil.

Räkning. Färdighet i användandet af de fyra räknesätten, i fyrsiffriga hela tal äfvensom någon öfning i hufvudräkning.

Geografi. Grunddragen af Sveriges geografi samt någon färdighet i begagnandet af kartan.

halföns fysiska beskaffenhet till det omfång, som behöfves för angifvande af de särskilda landskapens läge; en allmän öfversigt öfver verldsdelar och verldshaf samt en närmare kännedom om antingen de till Götaland eller de till Svealand och Norrland hörande landskap.

Historia. Valda berättelser ur fäderneslandets historia: forntiden och medeltiden.

Naturkunnighet. I småskolan: åskådningsöfningar, anknyttande sig till djur och växter. — I folkskolan: inledning till djurläran, omfattande beskrifning öfver lämpliga djurformer för kännedom om djurens allmännaste organförhållanden och viktigaste klasser; beskrifning af valda djurformer samt derpå grundad redogörelse för däggdjurs- och fågelklasserna jemte dessa klassers viktigaste ordningar.

Teckning. I småskolan: förberedande öfningar för undervisningen i folkskolan, omfattande teckning af räta linier på rutadt eller punkteradt papper. — I folkskolan: teckning af rätliniga figurer på rutadt eller punkteradt papper.

Sång. I småskolan: enkla psalmmelodier och andra sånger af lämpligt innehåll efter gehör. — I folkskolan: fortsättning.

Gymnastik. I småskolan: fristående rörelser, dels i omvexling med fria lekar på lofstunderna, dels såsom uppfriskningsmedel under lärotimmarna; öfning att med ordning gå ut och in ur skolrummet. — I folkskolan: fortsättning.

Af denna sammanställning visar sig, att de kurser, som skola vara genomgångna vid utträdet ur den egentliga folkskolans första årsklass, och de, som skola vara genomgångna vid inträdet i allmänna läroverkets lägsta klass, icke äro helt och hållet desamma, men att de i det allra närmaste motsvara hvarandra, samt att de senare därför mycket lätt kunna bringas till fullständig öfverensstämmelse med de förra.

Att så borde ske, har blifvit föreslaget redan af den läroverkskomité, som tillsattes 1882 och afgaf sitt betänkande den 25 augusti 1884. Efter att hafva redogjort för de pedagogiska, sociala och ekonomiska skäl, som legat till grund för Andra Kammarens upprepade yrkanden om höjning af inträdesåldern, och, efter att principiellt hafva erkänt »de många fördelarna af ett närmare samband mellan folkskolan och det allmänna läroverket», beslöt majoriteten inom denna komité emellertid att *icke* tillstyrka nämnda yrkanden. Deremot fann den alla skäl tala för en sådan jemkning af de för inträde i allmänna läroverkets lägsta klass fastställda kunskapsfordringarna, att en folkskolans lärjunge vid 9 till 9 1/2 års ålder skulle utan någon extra undervisning kunna

inträda i denna klass. En dylik jemkning läte sig ock enligt nämnda komités mening utan svårighet verkställa.

Genom en åtgärd af detta slag skulle visserligen det af många eftersträfvade organiska sambandet mellan folkskolan och allmänna läroverket endast i ytterst ringa mån vara främjadt. Något väsentligt i detta afseende kan uppenbarligen icke vinnas utan höjande af inträdesåldern. Häraf följer emellertid ej, att den af 1882 års komité föreslagna lilla jemkningen skulle vara aldeles utan värde. Den skulle för det första innebära ett erkännande, att åtminstone småskolan samt den egentliga folkskolans första årsklass vore att anse såsom botten-skola för det allmänna läroverket. Den skulle vidare för folkskolan på åtskilliga orter komma att medföra äfven en viss praktisk nytta. En mycket stor del af de gossar, hvilka söka inträde vid allmänna läroverkens första klass, komma nemligen från de städer, inom hvilka dessa läroverk äro förlagda. Nu äro folkskolorna i dessa städer i allmänhet ordnade enligt den undervisningsplan, som i gällande normalplan för rikets folkskolor betecknas med litt. A. Deras lärjungar hafva sålunda vid 9 till 9½ års ålder genomgått de kurser, som i ofvan meddelade tabell blifvit angifna. Då de efter utträdet ur folkskolans första årsklass vilja inträda i första klassen af allmänna läroverket, möter emellertid den svårigheten, att inträdesfordringarna till denna senare i vissa hänseenden innehålla något mer, än hvad de inträdessökande uti folkskolan fått lära, i andra hänseenden något mindre dessutom äro formulerade i ordalag, som icke lemna full visshet om, huru det i dem fordrade kunskapsmättet förhåller sig till det i folkskolans första årsklass inhemtade. Följden häraf blir, att de inträdessökande ensamt af denna anledning ofta måste anlita extra undervisning. Flerestädes har detta gifvit upphof åt en mängd förberedande privatskolor, hvilka existera på att draga lärjungar från folkskolan och »träna» dem för inträdespröfningen till allmänna läroverkets första klass — ett förhållande, som hvarken kan anses vara till bättnad för vederbörande barn sjelfva eller för läroverket eller för folkskolan.

Huru obetydlig den ifrågasatta åtgärden än kan synas och i det stora hela äfven verkligen är, kan det sålunda ej nekas, att den skulle medföra åtskilligt gagn.

Mot densamma skulle visserligen kunna invändas, att den egentliga folkskolans första årskurs omfattar vissa saker, som icke ingå i de nuvarande fordringarna för inträde i allmänna läroverkets lägsta klass. Så t. ex. en del af katekesutvecklingen, vissa delar af svenska historien och naturalhistorien samt de första begynnelseerna i teckning, sång och

gymnastik. Denna omständighet synes emellertid ej kunna vålla någon egentlig olägenhet. Någon rubbning i den för läroverkets första klass gällande läroplanen behöfde ej med nödvändighet häraf förorsakas. Vid öfvergången från en skola till en annan torde det väl alltid vara vanligt, att man först företager en kort repetition, enär endast derigenom full visshet kan vinnas om, att hvad barnet förut lärt erbjuder säkra utgångspunkter för det nya, som skall meddelas. Det kunde därför ingalunda skada, om gossen efter sitt inträde vid läroverket skulle under de allra första dagarne eller veckorna få läsa ett och annat, som han redan under den sista tiden i folkskolans första årsklass gjort någon bekantskap med. Ett liknande förhållande eger helt säkert rum äfven med sådana barn, som komma från hemmen eller från privat-skolorna.

Egendomligt nog har det af 1882 års läroverkskomité framställda förslaget emellertid ej blifvit upptaget af den skollagskomité, som tillsattes 1890 och som afgaf sitt betänkande den 13 januari 1891. I § 31 af sitt förslag till stadga för rikets allmänna läroverk förordar denna komité en formulering af inträdesfordringarna till första klassen, som icke öfverensstämmer med den för folkskolans första årsklass anvisade kursen, och i sin motivering för nämnda paragraf berör den icke med ett ord det af 1882 års komité gjorda yrkandet. Tvärt om hänvisar den såsom stöd för sitt förslag i denna del uteslutande till, hvad »de flesta inträdessökande redan nu torde i sitt *hem* eller i *förberedande skola* hafva inlärt». Uraktlåtenheten att i detta sammanhang ens nämna folkskolan torde svårligen kunna tolkas som annat än ett principiellt afvisande af allt samband mellan folkskola och allmänt läroverk, äfven på det stadium, der ett dylikt samband kan åstadkommas utan minsta rubbning af den nu bestående organisationen.

Måhända skulle det nu anförda ej kunna anses innebära tillräcklig anledning för aflåtande af en framställning i ämnet till Kongl. Maj:t, enär hvad som dermed kunde vinnas i alla händelser ej vore något särdeles betydande. Just nu synas emellertid särskilda skäl för en dylik framställning föreligga. Enligt hvad åtskilliga omständigheter gifva vid handen, lär man nemligen under den närmaste framtiden hafva att förvänta utfärdandet af en ny läroverksstadga. Under sådana förhållanden kan det icke anses olämpligt, att Riksdagen, innan den nya stadgan träder i kraft, genom en skrifvelse till Kongl. Maj:t framhåller såsom sin önskan, att i densamma måtte tagas så mycken hänsyn till folkskolan, att de hinder för ett samband mellan folkskola och

allmänt läroverk komma att undanrödjas, hvilka uteslutande bero derpå, att fordringarna för inträde i läroverkets lägsta klass icke sammanfalla med fordringarna för inträde i folkskolans andra årsklass.

Utskottet har i det föregående utgått från den uppfattningen af motionärens förslag, att han med uttrycket »elementarläroverk» närmast afsett de undervisningsanstalter, som allt sedan 1878 bära namnet »allmänna läroverk». Af den i hans yrkande inskjutna parentes (»såväl för manlig som för *qvinlig* ungdom») framgår emellertid, att han måste hafva tänkt äfven på andra slag af skolor: vare sig det statsens elementarläroverk, hvilket såsom öfningsskola är förenadt med Högre lärarinneseminariet och benämnes »Normalskolan för flickor», eller derjemte äfven de *privata* »elementarläroverken» för gossar och flickor, af hvilka somliga åtnjuta statsunderstöd, andra icke. Som emellertid motionen i detta afseende är alldeles obestämd, anser sig utskottet sakna anledning att inlåta sig på frågan om möjligheten och lämpligheten af »bestämmelser» rörande inträdesfordringarna vid läroverk af dylikt slag.

I den senare delen af sitt yrkande hemställer motionären om sådana förändrade bestämmelser för undervisningen vid rikets folkskolor och »elementarläroverk», att, »i den mån sådant låter sig göra, ett mera planmessigt samarbete emellan ifrågavarande läroanstalter åvägbringas».

Såsom motivering för denna del af yrkandet får man väl uppfatta motionärens korta antydning, »att med afseende å såväl läroböcker som undervisningsmetoder vid de olika läroanstalterna större skiljaktighet är rådande än önskligt vore».

Att så verkligen förhåller sig, torde svårligen kunna bestridas. Det är ock lätt förklarligt. Så länge folkskolan och allmänna läroverket betraktas såsom tvenne till sjelfva sin art skilda bildningsanstalter, måste man finna det i sin ordning, att de använda väsentligen olika

undervisningssätt och undervisningsmedel. Men i samma mån som den uppfattningen vinner utbredning, att bådas arbete är af väsentligen lika art, i samma mån komma ock alla sådana olikheter att försvinna, hvilka icke med nödvändighet äro betingade deraf, att lärjungarne i folkskolan och lärjungarne i allmänna läroverket befinna sig på olika stadier af utveckling.

Det vill synas, som om motionären ansett en större likformighet i metoder och läroböcker böra sökas på *reglementerandets* väg. Huru sådant skulle kunna låta sig göra, har han dock icke ens antydt, och det är äfven ytterst svårt att föreställa sig.

Men äfven om ett dylikt reglementerande i fråga om undervisningssätt och läroböcker kunde anses tänkbart, så skulle det dock, enligt utskottets mening, åstadkomma vida mera skada än gagn. Det oundgängliga villkoret för allt verkligt framåtgående på metodikens och undervisningslitteraturens fält är nemligen den fria utvecklingen, och denna skulle genom reglementerandet komma att helt och hållet förqvävas.

Den senare delen af motionärens yrkande har utskottet därför ansett böra lemnas helt och hållet utan afseende.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet, med anledning af förra delen af herr Zetterstrands hemställan, föreslå

att Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen genom skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller om sådan ändring af fordringarne för inträde i allmänna läroverkets lägsta klass, att dessa bringas till fullständig öfverensstämmelse med de kurser, hvilka enligt gällande normalplan för undervisningen i rikets folkskolor skola vara genomgångna vid inträdet i andra årsklassen af fast folkskola litt. A.»

Sedan Andra Kammaren bifallit berörda hemställan, har jemlikt 63 § mom. 3 riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvits Första Kammaren, som hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott.

Såsom redan är framhållet, är motionens egentliga syfte att i någon mån förverkliga den gamla tanken, att folkskolan skulle kunna utvecklas till en för hela den uppväxande ungdomen gemensam botten-

skola. Denna tanke har inom Riksdagens Andra Kammare vid flera tillfällen äfven lifligt förfäktats. Hvad som erfordras för att förverkliga den skulle vara att borttaga en eller flera af de allmänna läroverkens lägsta klasser och att i samband dermed höja de för inträde i dessa läroverk fastställda kunskapsfordringarna äfvensom inträdesåldern samt att utbilda folkskolorna derhän, att de skulle kunna, medelst den undervisning de lemnade, ersätta den eller de af läroverkens lägsta klasser, man ville borttaga. Hvad som härmed skulle vinnas vore, dels att folkskolan med den nya uppgiften erhöle en mächtig väckelse till lifskraftig utveckling, dels att det svåra valet af lefnadsrigtning, som förelägges barnet vid valet mellan så väsentligt olika organiserade undervisningsanstalter som folkskolorna och de allmänna läroverken, kunde framflyttas till något högre ålder, och dels att de sociala åtskillnader i den offentliga undervisningen, som anses blifvit under de nuvarande förhållandena nedförda i till och med barnaverlden, skulle undanröjas.

Men mot en så beskaffad bottenskola kan framhållas, att folkskolans och de allmänna läroverkens uppgifter äro väsentligen olikartade. Folkskolans uppgift är att intill en viss ålder, hvilken man bestämt till det 14:de året, bibringa barnen ett visst afslutadt mått af allmän bildning, och i öfverensstämmelse härmed är äfven hennes undervisning anordnad. De allmänna läroverkens uppgift åter är att utöfver omfånget för folkskolans verksamhet meddela medborgerlig bildning äfvensom grundlägga de vetenskapliga insigter, hvilka vid universitet eller högre tillämpningsskola vidare utbildas. Men häraf följer med nödvändighet, att läroverkens lägre klasser måste stå i ett organiskt samband med de högre, hvadan följaktligen dessa lägre klasser, om de borttoges, icke utan snart sagdt oersättlig förlust för läroverken skulle kunna ersättas af folkskolan på annat sätt än derigenom, att undervisningen i folkskolan ställes i ett organiskt samband med undervisningen i läroverkens lägre klasser och mellanklasser, hvilket åter skulle blifva till största skada för folkskolan, enär hennes hufvudändamål derigenom helt och hållet förrycktes.

Med afseende på de mål, bottenskolans vänner tro sig kunna vinna, torde äfven befogade anmärkningar kunna göras. Det är fara värdt, att den kraftiga utveckling folkskolan skulle få, blefve en utveckling *utåt* men icke *inåt*, och visst är, att den aldrig skulle kunna åstadkommas utan mycket stora kostnader, i det att de redan nu i och för sitt undervisningsväsen hårdt betungade kommunerna skulle nödgas öka

lärares antal och ombygga sina skolhus, hvilka i allmänhet blott innehålla ett enda klassrum, så att de blifva försedda med flere skilda sådana. Valet för skolbarnen af lefnadsriktning torde knappast blifva lättare vid det 12:te året än vid det 9:de. Talet om de sociala åtskillnaderna vid den offentliga barnundervisningen vederlägges dermed, att folkskolorna redan nu besökas af barn ur alla samhällsklasser, och att de allmänna läroverken med sin kostnadsfria undervisning allt ifrån sin första begynnelse hållit sina portar vidöppna för de mindre bemedlades söner lika så väl som för de mera burgnes. Men i andra, icke mindre beaktansvärda hänseenden skulle bottenskolan medföra verkliga faror. Att lärjungeantalet vid våra universitet och högre tillämpnings-skolor är större än landets behof kräver, har länge vållat oro, men ännu större skall detta antal blifva, om ett större antal af den uppväxande ungdomen genom folkskolornas förvandling till bottenskolor förleddes till att ingå i de allmänna läroverken. På samma gång äfventyras, att ett större tillopp af mindre väl förberedda inträdessökande skall efter hand sänka inträdesfordringarna och dermed skolans hela nivå.

Utskottet kan sålunda ej dela den af motionären i hans motion framhållna uppfattningen om det önskvärda i att folkskolan och det allmänna läroverket omdanas till ett gemensamt helt med folkskolan såsom bottenskola. Men utskottet anser sig det oaktadt böra förorda, att Andra Kammarens föreliggande hemställan varder af Första Kam-maren i hufvudsak biträdd. Hvad som i denna egentligen yrkas, är nemligen mindre, att folkskolan må göras till en bottenskola, än att ett samband må åstadkommas mellan de olika läroanstalterna, hvarigenom sådana folkskolans barn, som ämna inträda i läroverkens lägsta klass, kunna på lämplig punkt afbryta sin folkskolekurs, så snart de förvärfvat ett mot läroverkens inträdesfordringar svarande kunskapsmått. Men en sådan punkt finnes för närvarande icke, enär ingen af de för folkskolans olika afdelningar fastställda kurser fullt öfverensstämmer med de för inträdet i läroverken fastställda kunskapsfordringarna. Att en jemkning af dessa fordringar lätt kan göras, framgår uppenbart af den jemförelse mellan folkskolans kurser och läroverkens inträdesfordringar, som här ofvan i detta betänkande finnes införd. Jemkningarne skulle egentligen blott behöfva afse katekes, biblisk historia och geografi, och de kunna genomföras utan någon som helst olägenhet för läroverken, hvilka i alla hän-delser fortfarande skulle ega befogenhet att medelst särskild inträdes-pröfning förvissa sig, om de inträdessökande barnen egde det föreskrifna kunskapsmålet. De barn, för hvilka inträdet i läroverken härigenom

skulle underlättas, blefve för öfrigt blott sådana, som genomgått småskolans båda årskurser och första klassen af de läroanstalter, som i normalplanen för folkskoleundervisningen benämnas »fasta folkskolor, litt. A». Dessa läroanstalter utgöra så att säga eliten af våra folkskolor och böra kunna lemna en god undervisning, enär de meddela undervisning på skilda klasser med särskild lärare för hvarje klass. De utgöra ett relativt fåtal. Enligt en i kongl. ecklesiastikdepartementet uppgjord förteckning, af hvilken utskottet tagit del, uppgick antalet skolor af denna grupp år 1890 till 147, hvilka mestadels voro belägna i de större städerna, under det åter hela det samfälda antalet af landets folkskolor samma år uppgick till 4,513.

Men om utskottet sålunda anser sig böra hufvudsakligen förorda Andra Kammarens hemställan om en ändring af de allmänna läroverkens inträdesfordringar, anser det sig dock ej kunna tillstyrka, att dessa fordringar, enligt samma hemställans ordalydelse, bringas i *fullständig* öfverensstämmelse med nyssnämnda folkskolors kurser. Bestämdes det nemligen, att öfverensstämmelsen skulle vara fullständig, skulle inträdesfordringarna, hvilket ej torde vara lämpligt, äfven kunna komma att omfatta ämnena historia, naturkunnighet, teckning, gymnastik och sång, i hvilka läro- och öfningsämnen undervisning meddelas i den fasta folkskolans 1:a klass, litt. A., men hvori nu gällande läroverkstadga ej anbefaller någon inträdespröfning. Andra Kammarens tillfälliga utskott synes ej heller hafva tänkt sig en sådan fullständig öfverenskomelse, då utskottet yttrar, att någon rubbning i den för allmänna läroverkens första klass gällande läroplan ej behöfde förorsakas af den omständighet att i folkskolans första årskurs inginge ämnen, som ej inginge i de nuvarande fordringarna för inträde i allmänna läroverkets lägsta klass.

Motionären har i den senare delen af sin motion äfven yrkat, att ett mera planmessigt samarbete mellan folkskolan och det allmänna läroverket skulle åstadkommas. Detta yrkande har Andra Kammararen på grund af sitt tillfälliga utskotts hemställan lemnat utan afseende, hvadan sålunda Första Kammarens tillfälliga utskott ej häröfver har att afgifva något yttrande.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får utskottet hemställa,

att Första Kammararen ville i så måtto biträda Andra Kammarens beslut, att Första Kammararen för

sin del beslutar, att Riksdagen genom skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller om sådan ändring af fordringarna för inträde i allmänna läroverkets lägsta klass, att dessa må vid anställd inträdespröfning kunna fullgöras af den, hvilken genomgått första årsklassen af fast folkskola, litt. A.

Stockholm den 13 april 1894.

På utskottets vägnar:

ROBERT DICKSON.
